

คำนำ

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๖ ให้กระทรวงการพัฒนาระดับสูงและกรมการศึกษานานาชาติดำเนินการดำเนินงานแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๘ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและแผนแม่บทของประเทศไทยและพันธสัญญาที่ประเทศไทยได้ตกลงร่วมกับนานาประเทศ และเพื่อให้การดำเนินงานแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น กระทรวงการพัฒนาระดับสูงและกรมการศึกษานานาชาติจึงได้กำหนดให้ยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและพัฒนาเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งนี้เพื่อศึกษาหาข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้านต่างๆ อย่างเป็นองค์รวม จากยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงได้มีการดำเนินการศึกษาวิจัยในรูปของชุดโครงการ เรื่อง “โครงการวิจัยยุทธศาสตร์บูรณาการพัฒนาคูณภาพชีวิตคนพิการ” ประกอบด้วยงานวิจัย ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑) ระบบเฝ้าระวังและการป้องกันความพิการ ๒) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม และ ๓) การจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับคนพิการระดับรุนแรงในประเทศไทย

งานวิจัยเรื่อง “สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม” นี้มุ่งศึกษาความจำเป็นของการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการดูแลระบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ รวมทั้งต้นทุนต่อหน่วยในการจัดทำหรือปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ในแต่ละประเภทและเพื่อทุกคนในสังคม โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณคนพิการและผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล รวมทั้งที่ปรึกษาโครงการ ดร.จิตประภา ศรีอ่อน และผู้บริหาร บุคลากรกระทรวงการพัฒนาระดับสูงและความมั่นคงของมนุษย์ คุณอ้อมพร นิตยสุทธิ คุณสุนีย์ สายสุพัฒน์ผล คุณวิสิทธิ์ สนามชวด คุณเทพวัลย์ ภรณ์วลัย คุณณมยุรี ผิวสุวรรณ คุณวิจิตา ราชตะนันท์กุล คุณชลลดา ชนะศรีรัตนกุล คุณวิษณุดา พงษ์เฟือก คุณณัฐอร อิศร์ศิริ คุณอาภรณ์ กุลกุล คุณเสาวลักษณ์ วิจิตร และคุณพัฒน์ วัฒนสินธุ์ ที่ให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไขรายงานให้มีความถูกต้องชัดเจน และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ศาสตราจารย์กำธร กุลชล อาจารย์ธรรม จตุนาม ที่ช่วยเติมเต็มให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากการวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบแต่คนพิการที่เป็นบุคคลสำคัญในการวิจัยเรื่องนี้ และหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวนโยบายและมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคูณภาพชีวิตคนพิการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะผู้วิจัย
กันยายน ๒๕๔๕

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

งานวิจัยเรื่อง “สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม” นี้เป็นโครงการวิจัยหนึ่งในชุดโครงการวิจัย “ยุทธศาสตร์บูรณาการพัฒนาคูณภาพชีวิตคนพิการ” ที่สืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคูณภาพ “คน” ให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา บนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งรัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงสิทธิของคนไทยทุกคนซึ่งสอดคล้องกับแนวทางแห่งสิทธิมนุษยชนที่คำนึงถึงความเท่าเทียมกันในสังคมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งคนพิการก็เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า และควรได้รับการพัฒนาคูณภาพชีวิตเช่นเดียวกับคนทั่วไป คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๖ ให้กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินงาน แผนพัฒนาคูณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและแผนแม่บทของประเทศไทยและพันธสัญญาที่ประเทศไทยได้ตกลงร่วมกับนานาประเทศ อาทิ แผนปฏิบัติการโลกว่าด้วยเรื่อง คนพิการ กฎมาตรฐานโลกว่าด้วยการสร้างความเสมอภาคและโอกาสแก่คนพิการ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมถึงการดำเนินตามกรอบการปฏิบัติงานของทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๕ และการพิจารณาร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการ กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์หลักของ แผนพัฒนาคูณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนพิการ จำนวน ๘ ด้าน ได้แก่

- ๑) ด้านการส่งเสริมความตระหนักรู้และการสร้างเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์
- ๒) ด้านสิทธิและหน้าที่
- ๓) ด้านการพัฒนาศักยภาพคนพิการ
- ๔) ด้านการวิจัยและพัฒนา
- ๕) ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม
- ๖) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ
- ๗) ด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการ ครอบครัว และชุมชน
- ๘) ด้านการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพคนพิการที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่ายุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านการพัฒนาศักยภาพคนพิการ ถือได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญมากเนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา

คนพิการให้สามารถพึ่งพิงตนเองได้โดยไม่เป็นภาระของสังคม การพัฒนาศักยภาพคนพิการ นอกจากจะพัฒนาโดยให้การส่งเสริมสุขภาพ การศึกษา และการฝึกวิชาชีพแล้ว การจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งเฉพาะบุคคลและสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะให้กับคนพิการก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๘ ที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำขึ้น พบว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ และสถาปัตยกรรมยังเป็นอุปสรรคต่อคนพิการในการมีส่วนร่วมทางสังคม ดังนั้น การจัดทำและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการจะทำให้คนพิการมีโอกาสในการเข้าถึงบริการต่างๆ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคมที่สามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ อันเป็นหนทางนำไปสู่การพึ่งพิงตนเองได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนพิการพบว่า ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยเกี่ยวกับคนพิการของประเทศไทยในขณะนี้ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นและยังไม่เป็นการศึกษาแบบองค์รวม จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการขาดข้อมูลสำคัญในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งการนำผลการวิจัยเกี่ยวกับคนพิการของต่างประเทศมาใช้ในการวางแผนในประเทศไทยก็คงไม่เหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากมีความแตกต่างของบริบทต่างๆ ได้แก่ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ด้วยเหตุผลดังกล่าวกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง “สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม” เพื่อนำผลวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่เหมาะสมกับบริบทไทยต่อไป

การวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดทำและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม และเพื่อสนองต่อนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับคนทั่วไปได้อย่างปกติสุข วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความจำเป็นในการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม ๒) เพื่อศึกษาการจัดการดูแลระบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ๓) เพื่อศึกษาต้นทุนต่อหน่วยในการจัดทำหรือปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม การวิจัยได้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ๒ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ สถานภาพสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ และเพื่อทุกคนในสังคมในปัจจุบัน แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้งสามข้อ

ในขั้นตอนนี้คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างภาคสนาม ประกอบด้วย ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑) คนพิการ ๕ ประเภท ได้แก่ คนพิการทางการมองเห็น คนพิการทางการได้ยิน คนพิการทางกาย (การเคลื่อนไหว) คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม และคนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ ซึ่งเป็นตัวแทนแต่ละภาค รวมกลุ่มตัวอย่างคนพิการทั้งหมด ๑๐๗ คน และ ๒) บุคคลทั่วไป ได้แก่ นักวิชาการ สถาปนิก วิศวกร ผู้มีผลงานด้านการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวก เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการ ครอบครัว และชุมชนของคนพิการ ซึ่งเป็นตัวแทนแต่ละภาค จำนวนทั้งสิ้น ๑๐๘ คน

ระยะที่ ๒ แนวทางการจัดทำและให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนที่เหมาะสมในบริบทของประเทศไทย

คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ ๑ ต่อเวทีประชุมระดมความคิดเชิงวิพากษ์เรื่อง “ร่วมร้อย ต่อเติม เสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ” วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๕ ณ ห้องกิ่งเพชร โรงแรมเอเชีย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (ทั้งที่เป็นคนปกติและที่เป็นคนพิการ) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวกับการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกและสวัสดิการเพื่อคนพิการและทุกคนในสังคม รวมทั้งคนพิการประเภทต่างๆ เพื่อเติมเต็มผลการวิจัยที่ได้ในระยะที่ ๑ ผู้เข้าร่วมประชุมมีจำนวนทั้งสิ้น ๗๕ คน หลังจากการประชุมคณะผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมมาเป็นแนวทางการจัดทำและให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนที่เหมาะสมในบริบทของประเทศไทยต่อไป

จากการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยเป็น ๓ ตอน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ ๑ ความจำเป็นในการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์คนพิการประเภทต่างๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักวิชาการ สถาปนิก วิศวกร และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการ ครอบครัวและชุมชนของคนพิการ พบข้อมูลที่สอดคล้องกันในประเด็นความจำเป็นและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้พิการ โดยจำแนกเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล

สำหรับคนพิการและสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม ได้ตามประเภทคนพิการต่อไปนี้

คนพิการทางการมองเห็น

ผลการวิเคราะห์ พบว่า คนพิการทางการมองเห็นทุกภาค ส่วนมากมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล ในการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ ไม้เท้าขาว นาฬิกาแบบมีเสียง แวนชวย เครื่องคิดเลขอักษรเบรลล์ วิทยุเพื่อรับฟังข่าวสาร ในด้านการศึกษา นั้น คนพิการทางการมองเห็นต้องการ เครื่องเขียนอักษรเบรลล์ คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ตำราหนังสืออักษรเบรลล์ ตำรา หนังสือเสียงเป็นต้น ส่วนการประกอบอาชีพ คนพิการทางการมองเห็นต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะอาชีพของแต่ละบุคคล

ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ คนพิการทางการมองเห็นส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องว่า ต้องการทางเดินที่มีเบรลล์บล็อก ทางลาด ลิฟต์ที่มีเสียงเตือนและมีปุ่มกดอักษรเบรลล์ ห้องน้ำ ห้องสุขา ที่คนพิการทุกประเภทใช้ร่วมกันได้ นอกจากนี้ยังต้องการรถสาธารณะที่เอื้อต่อการเดินทางของคนพิการทางสายตา และต้องการโทรศัพท์ที่มีเสียง และปุ่มกดอักษรเบรลล์ในตัวในเรื่องของข้อมูลต่างๆ ในรูปของความรู้ คนพิการทางการมองเห็นต้องการศึกษาหาความรู้ทั่วไปจากห้องสมุดเสียง (เทปอัดเสียงหนังสือ และตำราต่างๆ)

คนพิการทางการได้ยิน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า คนพิการทางการได้ยินรวมทุกภาคมีความต้องการ สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล ในส่วนการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ เครื่องช่วยฟัง โทรศัพท์มือถือที่สามารถส่งข้อความได้ ส่วนการศึกษาต้องการ เครื่องโทรสาร (FAX) คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล และสื่อหนังสือสำหรับการสอนภาษามือ โดยสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลในการประกอบอาชีพจะเป็น อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะอาชีพของแต่ละบุคคล

ส่วนความจำเป็นและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ คนพิการทางการได้ยินส่วนมากต้องการให้สถานที่ให้บริการสาธารณะต่างๆ จัดทำป้ายข้อความ อักษรวิ่งบอกข่าวสาร ในสถานที่ต่างๆ ด้านบริการข่าวสารสาธารณะรวมถึงต้องการให้โทรทัศน์มีคำบรรยายได้ภาพ หรือจอคำภาษามือ เพื่อคนพิการทางการได้ยินจะสามารถเข้าใจข่าวสารที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนั้น ยังต้องการรถโดยสารสาธารณะที่มีตัวหนังสือ หรือสัญญาณไฟบอกสถานที่ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะด้านอื่นๆนั้น คนพิการทางการได้ยินสามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวกเหมือน

บุคคลทั่วไป ถ้ามีสภาพร่างกายปกติ และในกรณีที่คนพิการทางการได้ยินมีความพิการซ้ำซ้อนทางกาย ก็จะต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสถาปัตยกรรม การก่อสร้าง และบริการสาธารณะที่เหมาะสมกับความพิการทางกายนั้นๆ

คนพิการทางกาย (การเคลื่อนไหว)

คนพิการทางกายรวมทุกภาค ส่วนมากมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ ภายอุปกรณ์ตามลักษณะของความพิการ ไม้ค้ำยัน รถวีลแชร์ และนอกจากนั้นคนพิการทางกาย (การเคลื่อนไหว) ยังมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลในการดำรงชีวิตประจำวันเพิ่มเติมเพื่อสุขภาพ ได้แก่ เบาะรองนั่งที่ใช้กับวีลแชร์ ฝารองขา การจับถ้าย สำหรับคนพิการทางกายและการเคลื่อนไหวที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลด้านการศึกษา คนพิการทางกาย ส่วนมากต้องการคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลที่ดัดแปลงให้เหมาะสมกับลักษณะความพิการ เครื่องบันทึกเสียงกรณีมีความพิการทางแขนและมือที่ไม่สามารถเขียนได้มีประสิทธิภาพ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลในการประกอบอาชีพนั้น คนพิการทางกายต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกคืออุปกรณ์ประกอบอาชีพ ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะอาชีพเฉพาะบุคคล

สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะนั้น คนพิการทางกาย ส่วนมากมีความต้องการตรงกันในเรื่องของทางลาด ทางเดิน ที่ได้มาตรฐานสามารถใช้งานได้จริงและเอื้ออำนวยต่อความพิการ และต้องการสะพานลอยข้ามถนนที่ปรับระดับความชันให้น้อยลง หรือมีทางลาดในตัว รวจับในสถานที่ต่างๆ ลิฟต์ และ ห้องน้ำ รวมทั้งรถสาธารณะที่เอื้อต่อคนพิการทางกายโดยปรับระดับการใช้งานให้เหมาะสมกับผู้ใช้วีลแชร์

คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม

คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม ทุกภาค ส่วนมากมีสภาพร่างกายปกติเหมือนคนทั่วไป จึงไม่มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะเป็นพิเศษ เพราะสามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวก เหมือนบุคคลทั่วไป ยกเว้นกรณีที่คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม มีความพิการซ้ำซ้อนทางกาย ก็จะต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล ด้านสถาปัตยกรรม การก่อสร้าง และบริการสาธารณะที่เหมาะสมกับความพิการทางกายนั้นๆ ในการประกอบอาชีพนั้น คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ อุปกรณ์ประกอบอาชีพซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะอาชีพเฉพาะบุคคล

คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้

คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้รวมทุกภาค ส่วนมากมีสภาพร่างกายปกติเหมือนคนทั่วไปแต่มีปัญหาด้านสติปัญญาต้องอยู่ในความดูแลของผู้ปกครองและครอบครัว ดังนั้นจึงไม่มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลในการดำรงชีวิตแตกต่างจากคนปกติทั่วไป เว้นแต่ในกรณีที่คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้ มีความพิการซ้ำซ้อนทางกาย ก็จะต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความพิการทางกายนั้นๆ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการศึกษา คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้ ส่วนมากต้องการ หนังสือ ตำราเรียน คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล บทเรียนด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่นเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และฝึกสมาธิ ในการประกอบอาชีพนั้น คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ อุปกรณ์ประกอบอาชีพซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะอาชีพเฉพาะบุคคล

จากความจำเป็นและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งเฉพาะบุคคลและสาธารณะของคนพิการประเภทต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นผลมาจากความต้องการการได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนเองต้องการอันจะส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อันเป็นส่วนสำคัญของคุณภาพชีวิตบุคคลทั่วไป โดยสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลด้านกายอุปกรณ์สนองตอบการพึ่งตนเองทางร่างกายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และหน้าที่ (Health and functioning subscale) ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิตด้านสังคม (Socioeconomic subscale) ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนพิการได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมต่างๆ อันจะนำไปสู่การยอมรับทางสังคมเช่นเดียวกับคนทั่วไปซึ่งเป็นไปตาม ความต้องการทางสังคม (Social needs) ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องเร่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการทุกประเภท โดยจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของผู้พิการเพื่อการดำรงชีวิต การศึกษา และการประกอบอาชีพ รวมทั้งจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคมได้อย่างปกติสุข

นอกจากนี้ความสำคัญของการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อทุกคนในสังคมนั้นเป็นการพัฒนาสังคมบนพื้นฐานของคุณภาพชีวิตในมิติของวัตถุ (Objective) คือพัฒนาวัตถุให้สอดคล้องกับความต้องการทางกายและสังคม นอกจากนี้การจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่ง

อำนวยความสะดวกสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคม (Social Development) ทั้งนี้เนื่องจากการให้ความสำคัญกับคน และสิ่งแวดล้อม และเป็นการกระจายความเป็นธรรมให้กับทุกคนในสังคม ทั้งบุคคลทั่วไป คนพิการ ผู้สูงอายุ เด็ก สตรี เพื่อให้มีโอกาสในการเข้าถึงบริการต่างๆ ที่สามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ ดังนั้นการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะจะต้องเน้นให้ทุกกลุ่มคนใช้งานร่วมกันได้

จากการวิจัยภาคสนามพบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสภาพการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในปัจจุบันตลอดจนปัญหาการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่ต้องการ ซึ่งสามารถนำเสนอตามประเภทความพิการได้ดังต่อไปนี้

คนพิการทางการมองเห็น

คนพิการทางการมองเห็นรวมทุกภาคส่วนมากมีความคิดเห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ ยังไม่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต โดยเฉพาะสภาพของทางเดิน ทางลาดที่ไม่ได้มาตรฐาน ห้องสุขา ห้องน้ำ ลิฟต์ มีจำนวนน้อยไม่ได้มาตรฐาน ไม่เอื้อต่อการใช้งานจริง นอกจากนั้นรถโดยสารสาธารณะและโทรศัพท์สาธารณะ ยังไม่เอื้อต่อการใช้งานของคนพิการทางการมองเห็น จึงต้องการให้มีเสียงเตือนและปุ่มอักษรเบรลล์ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดทำและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นๆ เพื่อให้คนพิการทางการมองเห็น สามารถดำรงชีวิตร่วมกับคนทั่วไปในสังคมได้อย่างปกติสุข

คนพิการทางการได้ยิน

คนพิการทางการได้ยินรวมทุกภาคส่วนมากมีความคิดเห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ ยังมีสภาพไม่เหมาะสมโดยเฉพาะในเรื่องของระบบการสื่อสารซึ่งคนพิการทางการได้ยินต้องการรับข่าวสาร ในรูปของ สื่อที่เป็นภาษามือ และสัญลักษณ์ เช่น ป้าย ข้อความ ภาพ อักษรวิ้งบอกข่าวสารในสถานที่ต่างๆ สัญลักษณ์ ต่างๆ สัญลักษณ์ไฟเตือน ซึ่งปัจจุบันยังไม่พร้อมในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ข่าวสารสาธารณะที่แพร่ภาพผ่านโทรทัศน์ยังมีคำบรรยายได้ภาพ หรือจออ่านภาษามือ ที่ไม่ครอบคลุม ทุกช่องสถานี และไม่ครอบคลุมเวลาของการแพร่ภาพทั้งหมด รวมทั้งรถโดยสารสาธารณะก็ยังคงอยู่ในสภาพที่ไม่เอื้อต่อการเดินทางของคนพิการทางการได้ยิน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่คุณพิการทางการได้ยินต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำ และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว เพื่อให้คนพิการทางการได้ยิน สามารถดำรงชีวิตร่วมกับคนทั่วไปในสังคมได้อย่างปกติ

คนพิการทางกาย (การเคลื่อนไหว)

คนพิการทางกายทุกภาคส่วนมากมีความคิดเห็นว่สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้มาตรฐาน และไม่เหมาะสมกับการใช้งานจริง เช่น ภายอุปกรณ์บางชนิด ไม้ค้ำยัน รถวีลแชร์ ส่วนมากมีคุณภาพต่ำ อายุการใช้งานน้อย สิ้นเปลืองค่าซ่อมบำรุง ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะก็เช่นกันยังไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในสังคม ได้แก่ ทางลาด ทางเดิน สะพานลอยข้ามถนน ลิฟต์ ห้องสุขา ห้องน้ำ ที่ยังมีน้อย และไม่ได้มาตรฐาน และไม่เอื้อต่อคนพิการทางกายโดยเฉพาะผู้ใช้วีลแชร์ ตลอดจนรถโดยสารสาธารณะ ที่ยังไม่เหมาะสมกับคนพิการที่ใช้วีลแชร์ คนพิการทางกายต้องการให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งจัดทำ และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน และมีคุณภาพ เหมาะกับการใช้งานในสภาพที่เป็นจริงของคนพิการทางกาย ทั้งนี้การจัดทำและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าว บุคคลที่ปกติสามารถใช้ร่วมกับคนพิการได้ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ และผู้มีสภาพร่างกายไม่แข็งแรง

คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม

คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม ส่วนมากมีความคิดเห็นว่ สภาพการได้รับบริการสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ อยู่ในสภาพเหมาะสม เพราะส่วนมากคนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรม ที่เป็นตัวแทนของภาคต่างๆมีร่างกายปกติเหมือนคนทั่วไป และสามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้เหมือนคนปกติทั่วไป ยกเว้นถ้ามีความพิการซ้ำซ้อนทางกายเกิดขึ้นความจำเป็นในการได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่างๆ จะต้องสอดคล้องกับความพิการทางกายนั้นๆ

คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้

คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้ทุกภาค ส่วนมากมีความคิดเห็นว่สภาพการได้รับบริการสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ เหมาะสม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่ คนพิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้ ส่วนมากอยู่ในการดูแลของผู้ปกครอง และครอบครัว ซึ่งจะได้รับการอำนวยความสะดวก และการดูแลในการดำรงชีวิตจากผู้ปกครอง และครอบครัว ทำให้ไม่มีปัญหาในการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ

จากสภาพการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมในปัจจุบันตลอดจนปัญหา การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่ต้องการชี้ให้เห็นว่รัฐจะต้องปรับปรุงใน

เรื่องของมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลให้มีประสิทธิภาพการใช้งานที่สอดคล้องกับความต้องการและลักษณะความพิการของคนพิการอย่างแท้จริง แนวทางการพัฒนามาตรฐานนั้นรัฐจะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ องค์การทหารผ่านศึก และมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ผลิตกายอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เพื่อพัฒนามาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลให้ได้มาตรฐานการใช้งาน และจะต้องประชาสัมพันธ์ให้คนพิการรู้ว่าหน่วยงานใดให้ความช่วยเหลือสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลบ้าง ในการติดต่อขอรับความช่วยเหลือจะต้องทำอะไร มีขั้นตอนอะไรบ้าง

ในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะนั้นปัญหาที่พบส่วนมากคือ ปัญหาด้านสถาปัตยกรรม และสิ่งก่อสร้าง เช่น ทางลาด ทางเดิน สะพานลอย ลิฟต์ ห้องสุขาสาธารณะ ยังไม่เหมาะสม ไม่ได้มาตรฐาน และไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการและทุกคนในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะระบบทางเดินสาธารณะ รวมทั้งอุปกรณ์ความสะดวกบนทางเท้า เช่น ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ป้ายบอกทาง ที่พักคอยรถประจำทาง ยังมีปัญหา และเป็นอุปสรรคที่ทำให้คนพิการและผู้สูงอายุ ยังไม่สามารถเข้าถึงและใช้งานสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เหล่านั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากทางเดินสาธารณะแล้วสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะในส่วนของบริการสาธารณะ โดยเฉพาะรถโดยสารสาธารณะ เช่น รถประจำทาง รถไฟฟ้าบนดิน รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟ รถให้บริการสาธารณะอื่นๆ ยังขาดแคลน และที่มีอยู่ก็ยังไม่เอื้อต่อการใช้งานของคนพิการประเภทต่างๆ

ดังนั้นการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงเป็นเรื่องเร่งด่วน ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทุกฝ่าย และทุกระดับ ควรเร่งดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการออกแบบเพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถใช้ร่วมกันได้ (Universal Designed) และเพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่รัฐจัดทำขึ้นได้อย่างแท้จริง จึงควรให้คนพิการ ผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ เด็ก และผู้ที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดและข้อเสนอแนะเพื่อการออกแบบจัดสร้าง และปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่างๆ ด้วย

ตอนที่ ๒ การจัดการดูแลระบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

บทบาทหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดทำและให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ และเพื่อทุกคนในสังคม มีสาระสำคัญดังนี้

สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล

มีหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล ได้แก่ กายอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการดำรงชีวิต เพื่อการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพแก่คนพิการทุกประเภท หลายหน่วยงาน ทั้งที่อยู่ในส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และอยู่ในเขตการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด สำนักงานศึกษาธิการเขตและจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์ประจำจังหวัด และอำเภอ สาธารณสุขจังหวัดและอำเภอ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอิสระต่างๆ ได้แก่ สมาคมคนพิการทุกประเภท ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ องค์การทหารผ่านศึก จะเห็นได้ว่ามีหลายหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลโดยคนพิการไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าส่วนมากคนพิการไม่รู้ว่าจะติดต่อ สื่อสารเพื่อขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างไร และมีขั้นตอนอะไรบ้างในการขอรับความช่วยเหลือ ซึ่งปัญหาของการขอรับความช่วยเหลือมาจากการขาดการรับรู้ข่าวสาร และขาดการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ ทำให้คนพิการส่วนมากที่มีปัญหาขาดการรับรู้ข่าวสาร ขาดโอกาสในการรับบริการช่วยเหลือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องของความซ้ำซ้อนในการช่วยเหลือ ตลอดจนปัญหาการระเบียบหรือเกณฑ์ต่างๆ ที่แต่ละหน่วยงานมี ไม่เอื้อต่อการให้ความช่วยเหลือคนพิการ เช่น เกณฑ์ระดับความพิการซึ่งบางหน่วยงานจะต้องมีการประสานขอความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานด้านสาธารณสุข เพื่อประเมินความพิการของคนพิการผู้ขอรับความช่วยเหลือ จนบางครั้งทำให้มีการดำเนินงานล่าช้า ไม่ทันต่อความต้องการในการดำเนินชีวิตของผู้พิการ

สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ

มีหน่วยงานต่างๆที่รับผิดชอบจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคม จำนวนมากทั้งที่อยู่ในอยู่ส่วนกลาง ได้แก่ กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย และอยู่ในเขตการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดต่างๆ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นมีหน้าที่ในการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคม ซึ่งจะต้องยึดกฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) เกี่ยวกับการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและกฎกระทรวงมหาดไทย ปี พุทธศักราช ๒๕๔๘ เกี่ยวกับการกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพและคนชรา ในการควบคุมดูแลการก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม สำหรับคนผู้พิการและเพื่อทุกคนในสังคมในเขตการปกครองที่รับผิดชอบ โดยสถาปนิกและวิศวกรที่สังกัดหน่วยงานดังกล่าว จะต้องทำหน้าที่ในการตรวจแบบอาคาร และควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามกฎกระทรวงมหาดไทยปี ๒๕๔๘ ส่วนการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางเดินเท้า ทางลาด สวนสาธารณะ ห้องน้ำสาธารณะ และถนนหนทางต่างๆ องค์การบริหารส่วนกลาง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องรับผิดชอบในการจัดทำ และปรับปรุงให้มีมาตรฐาน เอื้ออำนวยต่อการใช้งานของผู้พิการและเพื่อทุกคนในสังคม ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการถ่ายโอนอำนาจสู่ท้องถิ่น ปี ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้เทศบาลทุกระดับมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้เทศบาลทุกระดับต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่กำหนดให้ทำหน้าที่ในการจัดทำและบำรุงระบบทางบก ทางน้ำ สุขาสาธารณะ การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร และสวนสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นด้วย เพื่อให้การจัดทำและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคมเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล สถาปนิก และวิศวกรที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก เสนอแนวทางว่า ควรให้คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดสร้างและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆด้วย ทั้งนี้ผู้ที่ออกแบบการก่อสร้างหรือปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก จะต้องมิจิตสาธารณะในการออกแบบ เพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถใช้งานร่วมกันได้

ตอนที่ ๓ ต้นทุนต่อหน่วยในการจัดทำหรือปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับคนพิการ และเพื่อทุกคนในสังคม

ข้อมูลที่น่าเสนอในตอนนี้นำเสนอจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกคนพิการเกี่ยวกับต้นทุนในการจัดทำหรือปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล ซึ่งประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการดำรงชีวิต สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการประกอบอาชีพ และข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยในการจัดทำหรือปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะที่ได้จากการประเมินราคาของสถาปนิกและวิศวกรที่สังกัดหน่วยงานที่จัดทำและให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ นำเสนอรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ต้นทุนในการจัดทำหรือปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล

ผลการสังเคราะห์สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลตามรายภาคต่างๆ ของประเทศไทยพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลที่ใช้มีความหลากหลายของราคาต้นทุนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการใช้งาน ความคงทน และการมีคุณสมบัติพิเศษต่างๆ รวมทั้งขึ้นอยู่กับวัสดุที่นำมาใช้ในการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นๆ ด้วย จากข้อมูลที่รวบรวมได้สามารถสังเคราะห์ราคาและช่วงของราคาสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลรวมทั้งต้นทุนในการซ่อมบำรุงต่อปีได้ดังที่เสนอรายละเอียดไว้ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ต้นทุนในการจัดทำหรือปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ

สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะที่คนพิการทุกประเภทต้องการให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดทำและปรับปรุงมากที่สุด ได้แก่ ทางลาด ทางเชื่อมระหว่างอาคาร (ซึ่งสามารถประยุกต์เป็นทางเท้าได้) ลิฟต์ที่เอื้ออำนวยสำหรับคนพิการ รวมทั้งห้องสุขาสาธารณะที่เอื้ออำนวยต่อคนพิการ จากผลการวิเคราะห์หาคณะผู้วิจัยได้มีหนังสือถึงผู้อำนวยการกองแผนมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้งานผังแม่บทที่มีประสบการณ์ในการออกแบบแปลนและประเมินราคาสิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้งมีประสบการณ์ในการตรวจรับงานก่อสร้างวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล (หน่วยงานศึกษาสำหรับผู้พิการระดับอุดมศึกษา) ทำการประเมินราคาและออกแบบแปลนมาตรฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะดังกล่าวเพื่อใช้ในการก่อสร้างหรือจัดทำขึ้นใหม่ ผลการออกแบบและประเมินราคาต้นทุนของสถาปนิกและวิศวกรประจำงานผังแม่บท กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหิดล ได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

แนวทางการจัดทำและให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนที่เหมาะสมในบริบทของประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นับเป็นกฎหมายแม่บทฉบับแรกของประเทศไทย ที่ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มบุคคลในสังคมทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ซึ่งในมาตรา ๓๐ ระบุว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกายหรือสุขภาพจะกระทำไม่ได้” รวมทั้งมีมาตราอื่นๆ ที่ระบุเพิ่มเติมไว้อีก เช่น มาตรา ๕๕ “กำหนดให้บุคคลพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกจากรัฐ” มาตรา ๘๐ “รัฐต้องสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ และคนพิการ” นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ ยังได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ “คน” ให้เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา บนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการพัฒนาคุณภาพคนพิการนั้นคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๖ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินงานแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและแผนแม่บทของประเทศดังกล่าวมาแล้วข้างต้น และพันธสัญญาที่ได้ตกลงร่วมกับนานาประเทศ อาทิ แผนปฏิบัติการโลกว่าด้วยเรื่อง คนพิการ กฎมาตรฐานโลกว่าด้วยการสร้างความเสมอภาคและโอกาสแก่คนพิการ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมถึงการดำเนินตามกรอบการปฏิบัติงานของทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๕ และการพิจารณาร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการ จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์หลักของ แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙

การพัฒนาศักยภาพคนพิการนอกจากจะพัฒนาโดยให้การศึกษาแล้ว การจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งเฉพาะบุคคลและสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะให้กับคนพิการก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้จะทำให้คนพิการมีโอกาสในการเข้าถึงบริการต่างๆ ที่สามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ อันเป็นหนทางนำไปสู่การพึ่งพิงตนเองได้อย่างแท้จริง

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันร่วมกับข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเชิงวิพากษ์ สามารถนำไปขยายผลเป็นแนวทางการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคม ได้ดังต่อไปนี้

การพัฒนามาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคล

รัฐจะต้องปรับปรุงในเรื่องของมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลให้มีประสิทธิภาพการใช้งานที่สอดคล้องกับความต้องการและลักษณะความพิการของคนพิการอย่างแท้จริง แนวทางการพัฒนามาตรฐานนั้นรัฐจะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ องค์การทหารผ่านศึก และมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีจัดการเรียนการสอนและผลิตกายอุปกรณ์รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เพื่อพัฒนามาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพการใช้งานมากขึ้น

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับทุกคนในสังคม

ภาครัฐจะต้องจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ ทางลาด ทางเดิน สะพานลอย ลิฟต์ ห้องสุขา ห้องน้ำ โทรศัพท์สาธารณะ สุขาสาธารณะ ป้ายเตือนและป้ายบอกทาง ที่พักคอยรถประจำทาง และบริการสาธารณะ ได้แก่ รถประจำทาง รถไฟฟ้าบนดิน รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟ รถให้บริการสาธารณะอื่นๆ ให้ครอบคลุมการใช้งานของคนพิการทุกประเภท และครอบคลุมสถานที่สาธารณะต่างๆ เพื่อให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงเป็นเรื่องเร่งด่วน ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทุกฝ่าย และทุกระดับควรเร่งดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการออกแบบเพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถใช้ร่วมกันได้ (Universal Designed) และเพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่รัฐจัดทำขึ้นได้อย่างแท้จริง จึงควรให้คนพิการ ผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ เด็ก และผู้ที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดและข้อเสนอแนะเพื่อการออกแบบ จัดสร้าง และปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่างๆ ด้วย นอกจากนี้ต้องประสานความร่วมมือภาคเอกชนในการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะในเขตพื้นที่บริการที่รับผิดชอบด้วย โดยอาจออกกฎหมายและมาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมให้การปฏิบัติเป็นรูปธรรมเร็วขึ้น รวมทั้งสร้างแรงจูงใจในเรื่องของการลดหย่อนภาษีให้กับภาคเอกชนที่จัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม

การจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคมโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม

แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (community-based rehabilitation: CBR) เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน เพื่อสร้างโอกาสให้คนพิการทำเทียมกับคนปกติ งาน CBR จึงเป็นลักษณะนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติ โดยพยายามที่จะรวมให้คนพิการ ครอบครัว และชุมชน ให้ได้รับสุขภาพ การศึกษา อาชีพ และบริการสังคมต่างๆ ตามความเหมาะสม ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษา อบรม และการฝึกวิชาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ดังนั้นองค์กรปกครองท้องถิ่นควรมีบทบาทให้ความช่วย จัดทำ และปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคม แต่การที่จะดำเนินการได้จะต้องหาคำตอบว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นมีความพร้อมหรือไม่ ดังนั้นจะต้องมีหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประเมินความพร้อมและให้ความรู้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานแก่องค์กรปกครองท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ด้านนโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐ

จากสถานการณ์ปัญหาการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคมปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าภาครัฐยังขาดความเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณภาพคนพิการอย่างจริงจัง การจัดสรรงบประมาณด้านการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะยังไม่เพียงพอที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้สามารถพึ่งพิงตนเองได้ และยังมีปัญหาเรื่องการทำงานซ้ำซ้อนและปัญหาการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือคนพิการ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานด้านการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อทุกคนในสังคมเป็นรูปธรรมได้ รัฐบาลควรดำเนินการดังนี้

๑. จัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ โดยแยกเป็นยุทธศาสตร์หลักไม่รวมอยู่ในกลุ่มคนด้อยโอกาสต่างๆ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ นั้น เน้นการพัฒนาคุณภาพคนโดยได้รวมคนพิการเข้าไว้ในกลุ่มคนด้อยโอกาส เช่น คนชรา และคนยากจน ทำให้การดำเนินการเพื่อ

พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไม่เด่นชัดในทางปฏิบัติ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประสบอยู่ จึงได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ ขึ้น ซึ่งการดำเนินงานต่างๆ ตามแผน ยังไม่เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ ดังนั้นรัฐบาลจะต้องใส่แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไว้ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ด้วย รวมทั้งกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม ทั้งนี้ต้องให้เครือข่ายองค์กรคนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบทางสถาปัตยกรรม ซึ่งจะต้องสนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณในการดำเนินการอย่างเพียงพอ

๒. จัดทำแผนงบประมาณแผ่นดินเพื่อการดำเนินการจัดทำและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม เพื่อสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนพิการและทุกคนในสังคม โดยกระจายงบประมาณให้ครอบคลุมทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

๓. จัดทำโครงการรณรงค์ให้สถานประกอบการ หน่วยงานเอกชน ร่วมกันจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคมภายในบริเวณที่รับผิดชอบ รวมทั้งปรับปรุงระบบภาษีให้เอื้อต่อสถานประกอบการ และหน่วยงานเอกชน ที่เข้าร่วมโครงการ เช่น มาตรการลดหย่อนภาษีรายได้มากขึ้น และสามารถนำค่าใช้จ่ายในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในสถานประกอบการการมาลดหย่อนภาษีได้เป็นต้น

๔. สร้างความพร้อมของส่วนราชการท้องถิ่นในการถ่ายโอนภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งสอดคล้องกับจากการที่ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจในการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่างๆ ได้แก่ ทางเดินเท้า ทางลาด ห้องน้ำสาธารณะ และให้อำนาจในควบคุมดูแลสถาปัตยกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ดังนั้นรัฐจะต้องสร้างความเข้มแข็งให้หน่วยงานที่รับการถ่ายโอนอำนาจ โดยต้องกำหนดขอบเขตงาน อำนาจหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้านต่างๆ สร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับความจำเป็นในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโดยเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีการตรวจสอบขั้นตอนและเกณฑ์มาตรฐานในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ภาครัฐต้องเข้าไปดูแลอย่างใกล้ชิด รวมทั้งจะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่างๆ ในชุมชนด้วย โดยอาจสนับสนุนให้บางท้องถิ่นจัดทำ

โครงการเพื่อจัดทำและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคม เป็นโครงการนำร่องที่เป็นตัวอย่างแก่องค์กรปกครองท้องถิ่นอื่นๆ

๕. รณรงค์การปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องให้สังคมไทย โดยให้ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักถึงความเสมอภาคแห่งโอกาสและสิทธิมนุษยชน ให้คนพิการแทนความเมตตาสงสาร โดยสร้างกิจกรรมทางสังคมให้คนทั่วไปและคนพิการได้ทำกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งร่วมมือในการพัฒนาสังคมด้านต่างๆ

๖. สร้างความเข้มแข็งให้องค์กรคนพิการประเภทต่างๆ และส่งเสริมให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคมทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ในส่วนท้องถิ่นให้คนพิการในท้องถิ่นเป็นผู้นำและร่วมกันผลักดันให้องค์กรปกครองท้องถิ่นจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคมภายในบริเวณที่รับผิดชอบทั้งนี้อาจร่วมมือกับ NGO ต่างๆ

๗. จัดให้มีหน่วยงานตรวจสอบและประเมินผลการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคมของหน่วยงานภาครัฐระดับต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบมาตรฐานของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคม ให้เหมาะสมกับบริบทของสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมของสังคมในแต่ละท้องถิ่น

๘. ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านสถาปัตยกรรม และมัณฑนศิลป์บรรจุเนื้อหาการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและทุกคนในสังคมไว้ในหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถด้านการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะเพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถใช้งานร่วมกันได้ (Universal Designed) ออกมารับใช้สังคมต่อไป

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลและสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะสำหรับคนพิการและเพื่อทุกคนในสังคมน้อยมากในประเทศไทย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการขาดข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของประเทศไทย ดังนั้นผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อ

ทุกคนในสังคมที่สอดคล้องกับบริบทที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

๑. ส่งเสริมการวิจัยด้านการพัฒนามาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลและสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับทุกคนในสังคม เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนในการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะบุคคลสำหรับคนพิการประเภทต่างๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อทุกคนในสังคม เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำและปรับเปลี่ยนสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อการออกแบบด้านสถาปัตยกรรมและการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะอื่นๆ ในลักษณะที่เป็นรูปแบบเพื่อให้ทุกคนในสังคมสามารถใช้งานร่วมกันได้ (Universal Designed)